

Paragraafid

Lehekülje nr.

3.3. Ennetustegevuse teostatavus

1

3.3. Ennetustegevuse Teostatavus

Juhend

Ennetustegevuse mõjususe või tulemuslikkuse hindamise eel tuleb analüüsida selle **teostatavust ehk elluviidavust**, sh ülekantavust, tegevust soodustavaid ja takistavaid tegureid (8). Teostatavuse läbimõtlemine ja hindamine võimaldab

- **vältida vigu** ennetustegevuse arendamise hilisemates etappides. Näiteks võib tulemuslikkuse uuring ebaõnnestuda, sest elluviijad ei arvestanud probleemidega valimi koostamisel ja osalejate kaasamisel;
- **mõista elluviimist mõjutavaid tegureid**, nt elluviijate valmisolekut tegevust ellu viia;
- **luua tingimused** ennetustegevuse rakendamiseks tavatingimustes.

Teostatavuse testimine on korduv ja erinevaid elluviimisviise katsetatakse parima lahenduse leidmiseni. Ennetustegevuse teostatavuse (ja selle uurimise) juures võivad olulised olla erinevad komponendid ning läbi tasub mõelda (12)

- **tegevuse ja selle komponentide aktsepteeritavus ning vastuvõetavus sihtrühmas, elluviijate hulgas ja huvirühmades;**

Näiteks võivad elluviijate hulgas osutada takistuseks erinevad uskumused laste kasvatamise meetoditest, mis võib takistada tegevuste täpset elluviimist. Osalejate vaate mõistmine on oluline, et arendada tegevus sobivamaks, vajalikumaks ja kasulikumaks. Otsustajate vaade on tähtis, et mõista, kas tegevusele on võimalik taotleda rahastust ja seda ka edaspidi kohalikes oludes kasutada.

- **rakendatavus ja elluviimine;**

Näiteks kas kohalikke olusid, võimalusi, takistusi ja piiranguid ning võimekust arvesse võttes on võimalik tegevust plaanipäraselt ellu viia. Takistuseks võib osutada elluviija aja ja vahendite puudus tegevuseks. Elluviimisel võib takistuseks osutada aga sihtrühma ligipääs tegevusele (tegevuse kellaaeg ja koht), mida mõistes on võimalik elluviimisviise muuta. Samuti on oluline mõista, kuivõrd aja- ja ressursimahukas on elluvijate koolitamine: kas muutuste esilekutsumiseks on võimalused olemas. Tegevuse elluviimiseks võib olla vaja seadmeid ja materjale, mille kulu ja hankimisvõimekust tuleb samuti eelnevalt hinnata. Tähtis on mõista, kas elluvijad suudavad tegevust ellu viia nii, nagu on ette nähtud.

- **integreeritavus ja sobivus;**

Näiteks kuivõrd sobitub tegevus olemasolevate süsteemide või muu tegevusega, kui paindlik on tegevus, et vastata erinevatele vajadustele. Näiteks uue õppemetoodika arendamisel tasub hinnata, kuivõrd see sobitub olemasolevate metoodikatega. Kui uus metoodika on varasemast drastiliselt erinev, võib osutada keeruliseks selle rakendamine. Samuti on oluline hinnata, kuivõrd tegevus sobitub olemasolevate uskumuste ja kultuurinormidega.

- **kohandatavus;**

Kui lihtne või keeruline on tegevust kohalikku olustikku kohandada, kui edukalt saab tegevust korraldada teises keele- ja kultuuriruumis ning millist tuge on selleks vaja. Samuti võib osutada vajalikuks kohandada tegevus teisele sihtrühmale, näiteks kui see on mõeldud algklassilastele, ei pruugi tegevus olla samal kujul elluviidav teises kooliastmes. Oluline on kindlaks määrata,

millised on ennetustegevuse aktiivained, mis peavad jääma samaks, mille elluviimine hea rakendustäpsusega on oluline ja mida võib mingil määral vajadustele vastavalt kohandada.

- **esmased tõendid mõju kohta;**

Kuidas mõista ja mõõta tegevuse võimalikku mõju ja teha järeldusi põhjalikumalt uuringukavandi koostamiseks? Kuigi teostatavuse uurimise põhiküsimused käsitlevad protsessi, mitte tegevuse mõju, tasub siiski mõelda, kes võib tegevusest kasu saada, milline oleks tähendusrikas muutus sihtrühmas, milline muutus tulemusnäitajas viitaks sekkumise paljulubavusele, kuidas tulemusnäitajaid sihtrühmas mõõta.

- **sihtrühma ja elluvijate kaasamine.**

Tasub läbi mõelda, kes ja kuidas kaasatakse erinevasse tegevusse, kui lihtne või keeruline on värvata osalejaid, kes tegevusest kasu saaksid või seda ellu peaksid viima. Näiteks kui tegevus on suunatud lastele, kelle vanematel esineb vaimse tervise probleeme, siis milliste ja kui tõsiste probleemide korral peresid kaasatakse, kuidas probleemi olemasolu või puudumist hinnatakse, millistes piirkondades osalejaid kaasatakse, kuidas sihtrühmani jõutakse ja neid osalema motiveeritakse.

Loetelus nimetatud komponente ei pruugi olla vaja ega mõistlik ühes uuringus hinnata, küll aga tasub neile ennetustegevuse arendamisel mõelda. **Teostatavuse hindamine on tihti esimene samm ennetustegevuse uurimisel** ja aitab kujundada pinnase kvaliteetseks tulemuslikkuse uuringuks. Seetõttu võib eesmärk olla mõista, millist uuringutüüpi saab edaspidi kasutada, kuidas valim moodustada ja inimesi värvata suuremas uuringus osalema, mida teha, kui osalejate (või

elluvijate) kaasamine ja kaasas hoidmine on keeruline, milliseid hindamisvahendeid ja andmekogumismeetodeid kasutada. Näiteks ei pruugi kõik hindamisvahendid sobida muutuse hindamiseks, sest ei hinda huvipakkuvaid näitajaid piisavalt täpselt. Arvesse tasub võtta ka andmekogumise vastuvõetavus sihtrühma vaates, näiteks pikkade küsimustike täitmine või päeviku pidamine võib osutada inimesele koormavaks.

- NÄIDE

Eestis on korraldatud [SPIN+ programmi rakendatavusuuring](#) (22), mille eesmärk oli välja selgitada tegevuse

rakendatavus ja vastuvõetavus sihtrühma jaoks. Sihtrühma moodustasid programmis osalejad (treeningutel osalevad noored) ja programmi elluvijad (treenerid, koolitajad, mentorid). Uuringus kombineeriti nii kvalitatiivseid kui ka kvantitatiivseid meetodeid. Lisaks koguti esmaseid andmeid rakendustäpsust toetavate aspektide kohta ja tehti ettepanekud rakendustäpsuse edaspidiseks uurimiseks.

[Loe edasi →](#)